

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעוועבי"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

והיה בעצי שתיל על פלגי מים

פרשת תולדות

כיתה ה' (א-ב)

הר"ר משה יוחנן קליין הי"ו
הר"ר שמואל אלטער בנעט הי"ו

חידו"ת לפר' תולדות

אברהם הוליד את יצחק.

פירש"י לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, לפיכך צר הקב"ה וגוי, לכאורה אמירה זאת היתה בשעת לידתו של יצחק, ולא עכשיו כשנולדו יעקב ועשו, ולמה כתוב כאן, אמרתי כבר שליצני הדור והרשעים שונאים את הקדושה, ותמיד כשרואים המשכת הקדושה רצונם לגנותה ולהשפילה, ובגמרא איתא (יבמות סד.) שיצחק אבינו עקר היה, ואז היו אצטגנונים גדולים וידעו הכל, לכן בשעה שנולד יצחק אבינו, חשבו שאחריו יפסק הכל ולא ישאר מאומה, לכן לא התגברו כל כך "אויס צו זויגן בלבולים פונעם פינגער", אבל אחר כך כאשר ראו שהתחיל יצחק אבינו להוליד תולדות, "סי'איז דא קינדערלעך יודישע", ויומשכו מזה דורות שכל רואיהם יכירום, ויאמרו זרע ברך ה' המה, "דאס האָט זיי שוין זייער געשטאַכן", שיש כבר תולדות ישראל ודורות, לכן אמרו הבה נתחכמה לו, לומר מאבימלך נתעברה שרה, והתחילו לחפש ולהזכיר חטאים מדומים שמלפני ששים שנה.

(קונטרס חידושי תורה מכ"ק מרן רביה"ק זי"ע)

ויתרוצצו הבנים בקרבה.

פירש"י כי בעת אשר היתה עוברת על פתח ביהמ"ד יעקב רץ ומפרכס לצאת וכשעברה על פתח ע"ז היה עשו רץ ומפרכס לצאת, ולכאורה צריך ביאור, דבשלמא עשו ניחא שהיה מפרכס לצאת, אבל יעקב למה לו לרוץ לביהמ"ד, הרי אמרו חז"ל (נדה ל:) דכשהולד במעי אמו נר דלוק על ראשו ומלמדים אותו כל התורה כולה, ויש לו

רב מלאך ה' צבאות ממש, ומה זאת הי' ליעקב אשר חפץ לילך לביהמ"ד, האם לא יותר טוב ללמוד מפי מלאך מללמוד בביהמ"ד, אכן הענין היה שאף שהיה לו רב מלאך ה', לא רצה להיות עם עשו בחדר אחד, כמו שאומרים והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע.

(ליקוטי ישרים)

שני גיים בבטנך.

פירש"י אלו אנטנינוס ורבי שלא פסקה מעל שלחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, יש לומר בדרך מוסר דצנון מרמז על חריפות [ראש טוב], וחזרת מרמז על חזרה ושינון התורה הק', ולא יעצרהו קור וחום גשם ושלג מלימוד התורה"ק בב' האופנים, ואף אם יהי עשיר גדול, כידוע שרבי הי' עשיר גדול, לא יעצרהו שום דבר בעולם מלימוד התורה"ק, וז"ש רש"י אלו אנטנינוס ורבי אף שהיו עשירים לא פסקה מעל שלחנם שלחן אשר לפני ה', לא צנון ולא חזרת ולא בימות החמה ולא בימות הגשמים שלא עיכב שום דבר.

(מהר"ם כ"ץ בשם החתם סופר)

ורב יעבוד צעיר.

פירוש מי שהוא רוצה להיות גדול בתורה ובמעשים טובים יתחיל ללמוד ולעבוד את השי"ת בילדותו בעודו צעיר ורך בשנים.

(מאמר מרדכי)

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות ב"ס מרן רבינו הקדוש זיעונו"א - בנשיאות ב"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

ורב יעבוד צעיר.

רצה לומר "ורב יעבוד", הרבה עבודה צריך לעבוד, שיהיה "צעיר" שיבוא למדרגת ענוה.

(דגל מחנה יהודה)

הקול קול יעקב והידים ידי עשו.

יש לפרש "הקול קול יעקב", אם "הידים ידי עשו", פירוש כשה"קול יעקב" מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אין צריך לעבוד על הפרנסה, כי "ידים" לעשות עבורם "ידי עשו", כי מוכרח להיות עבדינו, ומה שקנה עבד קנה רבו, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לח:): דכאשר ישראל עושים רצונו של מקום, מלאכתם נעשית על ידי אחרים, ואפילו תמיד.

(זאת זכרון)

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ.

ובברכת עשו אמר יצחק להפך, הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל, משל למה הדבר דומה, לשדכן הבא להציע שידוך לבחור, אם הבחור שקדן ורצונו להמשיך בלימוד אחרי נישואיו אז משבח השדכן את אבי המדוברת שהוא אוהב תורה, ויש לו בית מדרש מלא ספרים, והוא גם בעל יכולת וטוב לב ויתן

לזוג פרנסה, אבל אם הבחור אינו שקוע בלימוד והוא אוהב תענוגים והנאות, והתורה היא טפלה אצלו, אז השדכן מהפך את הסדר ואומר לו, האיש המדובר הוא עשיר גדול, וביתו מתנהג בהרחבה במאכלים ומשקאות כיד המלך, וגם יש לו ספרים ואפשר ללמוד שם אם רוצים, וכן עשה גם יצחק, לכל אחד הוא הקדים את מה שחשוב אצלו יותר, לכן את יעקב שהיה יושב אוהלים ושוקד בתורה תמיד, ברך יצחק תחילה בטל השמים, בעניינים רוחניים, בתורה ומצוות, ואילו את עשו, שהיה בעל תאוה ורודף אחרי תענוגי העוה"ז, הוא ברך תחילה במשמני הארץ ואח"כ בטל השמים.

(משלי צדיקים)

ועל חרבך תחיה.

פי' חיותך יהיה מעלמא דחרוב, ומפני כך הקפיד הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע מאוד על אותן בני אדם שיש להם חיות בזה שמצערים חבריהם,

על ידי הכאה וכיוצא אף בדרך שחוק, כיון שחבירו מצטער, נמצא שמחיה עצמו על ידי צער חבירו, והוא ממידת עשו, ואנו רואים שהוא כך, שמיד שיצא גזירה חס ושלום, מיד כולם שמחים על ידי זה, מה שאין כן אנחנו שאין לנו חיות כי אם על ידי בשורה טובה ששומע.

(אמרי פנחס)

וישב יצחק בגרר

ראיתי מעשה שהגאון הצדיק רבי משה טייטלבוים ז"ל בעל הישמח משה היה תחילה מתנגד, ונסע מעיר לעיר לומר דרשות, ובא פעם אחת ללובלין ושבת שם, והלך אל החוזה ז"ל בליל שבת קודש, והיה בפרשת תולדות, וכשבא שמה שמע שאמר תורה על הפסוק "וישב יצחק בגרר", בישיבה של יצחק נאמר הלכה כר' שמעון ב'גרירה' דדבר שאין מתכוין מותר, והיה בעיניו לפלא והלך להאכסניא, ובדרך הרגיש שנשא מפתחות שלו, ושם לא היה עירוב בעיר, והרגיש שיש להחזיק רוח הקודש והתכוין עליו, דמה שנשא היה בשוגג ודבר שאין מתכוין, ודעת ר"ש דדבר שאין מתכוין מותר, ואח"כ נתקרב הישמח משה לרבו החוזה ע"י חתנו הארי' דבי עילאי ז"ל.

(פרדס יוסף)

והיה בעץ שתול על פלגי מים - פר' תולדות